

DÒXIES

Jordi Coca i la literatura política

ÀLEX BROCH

JORDI COCA HA VIST REEDITADA UNA OBRA SEVA DEL 1978

La recent reedició d'*El secret de la cavalleria* (ja editada el 1978 per Edicions 62) suggereix una reflexió que permet resituar i explicar d'una determinada manera les nombroses i diverses peces de l'obra de Jordi Coca. I el primer que cal dir és que Jordi Coca té voluntat d'obra, cosa que no es pot pas afirmar de tots els autors. Voluntat d'obra significa saber dirigir, ser conscient i controlar el procés interior que l'obra construeix i dissenya.

Hem seguit de fa molts anys l'obra de Coca. I al llarg del temps havíem assenyalat els dos grans moments que el configuren. El primer havia estat, fins fa uns anys, el més perceptible i conegut. És el que lligava el primer Coca amb l'experimentalisme i investigació formal mentre els referents temàtics pivotaven sobre les relacions interpersonals, les dificultats de comunicació, la recerca i dissolució de la identitat individual i les agressions de l'entorn social sobre el subjecte. Tres obres semblen tancar i ser el

En la segona etapa trobem la intensificació i manifestació del Coca més polític

màxim exponent d'aquest cicle: *Mal de lluna* (1988), *La japonesa* (1992) i *Lo-uisse. Un conte sobre la felicitat* (1993). En totes tres, però, havia reconvergit el seu estil literari. Els temes eren els que hem dit però la llengua ja no estava sotmesa als límits de l'escriptura de textos anteriors sinó que retrobava el codi comunicatiu del llenguatge natural.

Després vingué *Els dies meravellosos* (1995) i alguna cosa havia canviat, i tota l'obra posterior, tant narrativa com dramàtica, no ha fet sinó confirmar-ho. A partir de la dècada dels 90 es registra més incidència i pre-

sència de temes en què el subjecte narratiu deixa la mirada interior per obrir-ne una de nova en què intensifica i problematitza la relació amb l'exterior, amb la comunitat. És el segon Coca, el segon moviment important d'aquesta obra literària. Així coneixem la reflexió sobre la transició política -*Dies meravellosos* (1996)-, el miratge del poder -*L'emperador* (1997)-, la corrupció política -*La*

faula dels ocells grecs (1997)-, els interessos sobre la guerra que ens porta, a través d'una paràbola, al món clàssic grec -*De nit sota les estrelles* (1999)-, les contradiccions i lluites internes dins els partits polítics -*Platja negra* (1999)-, una crònica molt personal i subjectiva de la foscor de la postguerra -*Sota la pols* (2001)- i la misèria de les raons d'Estat -*Antígona* (2002)-. No sembla, a hores d'ara, que dins el panorama literari actual hi hagi cap altre autor la literatura del qual sigui tan clarament política com la de Jordi Coca.

Algú, malèvolament, podia referir-se a l'ètica de la infidelitat per intentar explicar el pas del primer Coca al segon. Però heus aquí que la reedició d'*El secret de la cavalleria* situa ara millor totes les peces al seu lloc perquè *Selva i Salonet* (1978), el llibre que incorporava *El secret de la cavalleria* i *Iadwiga*, contenia ja en aquells moments els dos moviments posteriors de Coca. *Iadwiga* era l'obertura cap a la innovació i la recerca formal, mentre que *El secret de la cavalleria* era la reflexió social i política, en aquest cas, sobre la revolució portuguesa dels clavells del 1975. El primer moviment de Coca, el que representa *Iadwiga*, es tanca en els primers anys 90 i el que representa *El secret de la cavalleria* s'obre poc després. No és un nou Coca sinó que la dominant d'ara ens situa en unes preocupacions i interessos de l'autor que ja estaven presents des de molt abans i que ara emergeixen amb tota la seva força i plenitud. Si bé són dues etapes i dos moviments explícits des de l'inici, és ara, en aquesta segona etapa, on trobem la intensificació i manifestació del Coca més polític.

ERUDITS D'AQUÍ

Ferran Rella, del Pallars Sobirà

JOAQUIM COLL

Nascut a Esterri d'Àneu, el 1954, i llicenciat en filosofia i lletres, les valls d'Àneu són per ell una amorosa obsessió i un permanent objecte d'estudi; una subcomarca a dinamitzar i potenciar especialment des del punt de vista cultural. Professionalment Rella es dedica a l'ensenyament com a professor de llengua i literatura catalanes. Després d'un llarg recorregut docent va obtenir el 1993 la condició de catedràtic del cos d'ensenyament secundari.

Deu anys enrere havia impulsat la fundació del Consell Cultural de les Valls d'Àneu, des d'on treballa infatigablement en la recuperació, conservació, restitució i difusió del patrimoni integral aneuenc. Ha publicat articles diversos de divulgació, d'història, de llengua, i literatura de viatges a les revistes: *Lo Raier*, *Collegats*, *Sió*, *Crònica d'Ensenyament*, *Ressò de Ponent*, *Cavall Fort*, *Descobrir Catalunya*, *Sàpiens* i *Arts*. Ha col·laborat en l'edició de vídeos i opuscles turístics i diversos sobre el territori aneuenc.

Des del Consell Cultural de les Valls d'Àneu, en l'àmbit de la difusió, ha estat fundador i director de la revista *Àrnica* (1993-2003), i actualment dirigeix els *Quaderns del Consell* des del 1995 (4 volums). El cinquè volum d'aquests quaderns, titulat *Inventari toponímic de les valls d'Àneu*, apareixerà el 2004. També dirigeix els *Petits Quaderns del Consell* des del 1998 (2 volums), així com la sèrie de catàlegs de *Fons de l'Arxiu d'Imatges* des del 2002 (2 volums). Anteriorment havia estat el responsable dels *Quaderns de l'Ecomuseu*, també editats pel Consell Cultural.

Ferran Rella i Foro ha estat impulsor i director de l'Arxiu Històric de les Valls d'Àneu, des de la seva fundació, el 1985, fins al 1994. També ha coordinat exposicions rellevants en l'àmbit ilderense, com ara *Les falles d'Isil* (1991), i ha comissionat celebracions destacades, com l'Any Hug Roger (2003). Ha col·laborat també com a investigador en els Programes de l'Inventari Etnològic de Catalunya, zona del Pallars, concretament en l'apartat d'Itineraris Patrimonials (1994-1996), i també col·labora actualment, en qualitat d'investigador, en l'Inventari Toponímic de les valls d'Àneu.

És autor, sol o en col·laboració, de nombrosos llibres, com ara *Aquesta nit encenem falles* (1987), *Itineraris turístics per les Valls d'Àneu* (1988), *Itineraris turístics pel Pallars i l'Alta Ribagorça* (1991), *Visions i imatges de les Valls d'Àneu* (1992), *Les Valls d'Àneu* (1993), *El Pallars Sobirà* (1994), *El fons Corbera i les Valls d'Àneu (1880-1968)* (2002), *El fons Tous i les Valls d'Àneu 1935-1984* (2003), i també del suggerent episodi històric titulat *Senyor de les muntanyes. Procés polític a Hug Roger III, darrer comte del Pallars, 1491* (2003).

ELS LLIBRES MÉS VENUTS

DEL 25 AL 31 DE MARÇ. AMB LA COL·LABORACIÓ DE LES LLIBRERIES FNAC, DOCUMENTA, PROA-ESPÀIS, ONA, LAIE, LLIBRERIA 22, CATALONIA, CASA DEL LLIBRE, ROBFAVES, TRES I QUATRE, LA CENTRAL I ALEXANDRIA LLIBRES.

FICCIÓ

T'estimo si he begut
Empar Moliner. QUADERNS CREMA

El codi da Vinci
Dan Brown. EMPÚRIES

La meitat de l'ànima
Carme Riera. PROA

Harry Potter i l'orde del Fènix
J.K. Rowling. EMPÚRIES

Les set aromes del món
Alfred Bosch. PLANETA

Pa negre
Emili Teixidor. COLUMNA

EMPAP MOLINER

NO FICCIÓ

Madrid Confidential
Oriol Malló. LA CAMPANA

La bona sort
Rovira i Trías de Bes. EMPRESA ACTIVA

Ben educats
Salvador Cardús. LA CAMPANA

Catorze ciutats comptant-hi Brooklyn
Quim Monzó. QUADERNS CREMA

Alguna pregunta més?
A. Bassa i C. Capdevila. LA CAMPANA

Ei, ¿on s'ha ficat el meu país?
Michael Moore. EMPÚRIES

SALVADOR CARDÚS